

**TẠP CHÍ
NGHIÊN CỨU TRIẾT HỌC**

Cơ quan ngôn luận của
Hội triết học
ISSN: 2734-990X

XUẤT BẢN MỖI THÁNG MỘT KỶ

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP PHỤ TRÁCH
PGS.TS. VŨ HOÀNG CÔNG

**HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP
CHỦ TỊCH**
GS.TS. LÊ HỮU NGHĨA

ỦY VIÊN
GS.TS. NGUYỄN TRỌNG CHUẨN
GS.TS. PHẠM VĂN ĐỨC
GS.TS. TRƯƠNG GIANG LONG
GS.TS. TRẦN VĂN PHÒNG
GS.TS. HỒ SĨ QUÝ
GS.TS. TỪ TẤN PHÁP
GS.TS. MÃ BÂN
GS.TS. PHƯƠNG LÔI
GS.TS. TƯỚNG NHUỆ
PGS.TS. NGUYỄN AN LỊCH
PGS.TS. NGUYỄN TÀI ĐÔNG
PGS.TS. TRƯƠNG NGỌC NAM

BAN BIÊN TẬP
PGS.TS. NGUYỄN ANH TUẤN
PGS.TS. LÊ THANH THẬP
PGS.TS. HOÀNG ANH

Tòa soạn: Nhà A, số 1 Liễu Giai,
phường Ngọc Hà, Hà Nội
ĐT: 0942148999
Email: tapchinchtvn@gmail.com
Giấy phép xuất bản: Số 738/GP-BTTTT
ngày 15 tháng 11 năm 2021

GIÁ: 96.000 VNĐ

MỤC LỤC Số 32 (3 – 2026)

**I. NGHIÊN CỨU, VẬN DỤNG CHỦ NGHĨA MÁC LÊNIN VÀ TƯ
TƯỚNG HỒ CHÍ MINH**

Nguyễn Văn Tài	Tự chủ chiến lược trong kỷ nguyên mới: cơ sở lý luận, những nhân tố chi phối và định hướng cho Việt Nam	3
Nguyễn Chí Hiếu	Phát huy vai trò, nâng cao vị thế của khoa học xã hội và nhân văn Việt Nam đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ phát triển đất nước trong bối cảnh mới	11
Huỳnh Tuấn Linh	Tư tưởng ngoại giao “dĩ bất biến, ứng vạn biến” của Chủ tịch Hồ Chí Minh - giá trị lịch sử và ý nghĩa thời đại	19
Nguyễn Thị Kim Thu	Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò chủ thể của nông dân trong phát triển nông nghiệp xanh ở đồng bằng sông Hồng hiện nay	25
Nguyễn Thị Vân	Tác phẩm <i>Nhà nước và cách mạng</i> với vấn đề xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay	32
Nguyễn Minh Vũ Nguyễn Phước Tài	Xây dựng đội ngũ cán bộ cấp xã người dân tộc thiểu số ở đồng bằng sông Cửu Long hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh	38
Trần Thị Hà Giang	Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về tín ngưỡng, tôn giáo trong bảo tồn và phát huy giá trị tín ngưỡng thờ Hai Bà Trưng trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay	45
Lê Thị Sơn	Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ vào công tác giảng dạy ở trường đại học trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay	52

II. NGHIÊN CỨU – TRAO ĐỔI

Nguyễn Thị Thu Hương	Giá trị phương Đông trong mô hình chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc và gợi mở đối với Việt Nam	58
Nguyễn Thị Thọ	Giá trị phương Đông trong mô hình kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam	66
Lê Văn Tùng	Bản chất con người trong điều kiện kỹ thuật số: phân tích triết học về mối quan hệ giữa phát triển công nghệ số và phát triển con người ở Việt Nam	73

Đỗ Anh Tuấn	Phát huy nhân tố con người trong xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam “tinh, gọn, mạnh”, tiến lên hiện đại	79
Nguyễn Việt Phương Dương Xuân Ngọc Hà	Từ <i>Tha hóa</i> trong “ <i>Bản thảo kinh tế - triết học năm 1844</i> ” của Karl Marx đến <i>Vật hóa</i> trong “ <i>Lịch sử và ý thức giai cấp</i> ” của Georg Lukács: Một nghiên cứu so sánh	86
Phạm Thanh Nga	Ngoại giao công chúng và vai trò của nó trong kỷ nguyên mới của Việt Nam	94

III. TRIẾT HỌC GIÁO DỤC – VĂN HÓA – ĐẠO ĐỨC – TÔN GIÁO

Trần Thị Thu Giang Vũ Văn Chung	Triết học giáo dục của Dr. Bhimrao Ramji Ambedkar (1891-1956) và ý nghĩa đối với giáo dục Việt Nam	101
Đỗ Văn Vinh	Triết lý về mối quan hệ vợ chồng trong sử thi Ê Đê	109
Đỗ Việt Hà Nguyễn Minh Sương	Ảnh hưởng của giá trị từ bi của đạo Phật đến con người Việt Nam hiện nay	117
Đỗ Thị Thanh Hương Nguyễn Thị Quế Hương	Phát huy giá trị đạo đức của Phật giáo Hòa Hảo, góp phần xây dựng chuẩn mực con người Việt Nam hiện nay	124
Đỗ Thị Minh Thảo	Dấu ấn hội nhập của biểu tượng Phật giáo với tín ngưỡng bản địa ở đồng bằng sông Hồng	130
Trần Đình Thắng	Đặc điểm của tư tưởng vô ngã trong triết học Phật giáo sơ kỳ	136

IV. CHÂN DUNG NHÀ TRIẾT HỌC

Lê Thị Lan	Đặng Huy Trứ (鄧輝著 1825-1874, tự Hoàng Trung 黃中, hiệu Vọng Tân 望津, Tỉnh Trai 醒齋)	143
-------------------	---	-----

V. CHUYỆN VUI TRIẾT HỌC 145

VI. TÓM TẮT TIẾNG ANH 146

TỪ *THA HÓA* TRONG “BẢN THẢO KINH TẾ - TRIẾT HỌC NĂM 1844” CỦA KARL MARX ĐẾN *VẬT HÓA* TRONG “LỊCH SỬ VÀ Ý THỨC GIAI CẤP” CỦA GEORG LUKÁCS: MỘT NGHIÊN CỨU SO SÁNH

TS. Nguyễn Việt Phương *

NCS. Dương Xuân Ngọc Hà **

Tóm tắt: Bài viết cung cấp một nghiên cứu so sánh giữa khái niệm *Tha hóa* trong “Bản thảo kinh tế - triết học năm 1844” (Karl Marx) và khái niệm *Vật hóa* trong “Lịch sử và Ý thức giai cấp” (Georg Lukács). Phần thứ nhất dựa vào tác phẩm *Bản thảo kinh tế - triết học năm 1844* để làm rõ quan niệm của Marx về lao động bị *tha hóa*, qua đó làm nổi bật logic chuyển đổi của ông từ phê phán triết học sang phê phán kinh tế chính trị, đặt *tha hóa* trong mối quan hệ hữu cơ với lao động bị cưỡng bức và chế độ tư hữu. Phần thứ hai tập trung luận giải cách Lukács đã mở rộng biên độ của *tha hóa* bằng phạm trù *vật hóa*, biến nó thành một hiện tượng phổ quát thâm nhập vào cấu trúc ý thức và mọi quan hệ xã hội trong chủ nghĩa tư bản hiện đại. Phần thứ ba dành cho sự đối sánh những điểm tương đồng và dị biệt trong cách hai nhà triết học triển khai các khái niệm này. Kết quả nghiên cứu, một mặt, khẳng định giá trị lâu dài của chủ nghĩa Marx; mặt khác, góp phần làm rõ vai trò của Lukács với tư cách là nhà lý luận tiên phong của Chủ nghĩa Marx phương Tây.

Từ khóa: Georg Lukács, lao động bị *tha hóa*, *vật hóa*, chế độ tư hữu, trường phái Frankfurt

Nhận bài 13/12/25; phản biện 25/12/25; biên tập 10/01/26; duyệt đăng 25/02/26.

1. Mở đầu

Nghiên cứu quá trình hình thành tư tưởng của Karl Marx không chỉ là việc truy nguyên nguồn gốc lịch sử, mà còn là công việc quan trọng nhằm khẳng định lại giá trị lâu dài của các khái niệm nền tảng của triết học mácxít. Các tác phẩm đầu tay của Marx đã cung cấp những phân tích sâu sắc về một trong những phạm trù quan trọng của triết học xã hội: *Lao động bị tha hóa* (entfremdete Arbeit). Qua sự phân tích của Marx, *tha hóa* không đơn thuần chỉ là một hiện tượng tinh thần, mà còn thể hiện sự đánh mất bản chất người trong quá trình lao động, nơi sản phẩm và hoạt động của con người trở thành

những lực lượng xa lạ thống trị lại chính họ. Marx cũng chỉ rõ, sự *tha hóa* của người công nhân là kết quả tất yếu của lao động bị cưỡng bức và chế độ tư hữu. Có thể xem lý luận về *tha hóa* của Marx trong các tác phẩm thời kỳ đầu của ông là *manh mối* giúp chúng ta nắm rõ thêm về sự hình thành của chủ nghĩa duy vật lịch sử.

Phạm trù *Tha hóa* (Entfremdung / Alienation) có giá trị phê phán đương đại gắn liền với nỗ lực của Georg Lukács trong việc chuyển đổi khái niệm này thành *Vật hóa* (Verdinglichung / Reification). Dưới ảnh hưởng từ những phân tích của Marx, Lukács

* Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế.

** Khoa Triết học, Trường Đại học Khoa học xã hội và nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội.